Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De legibus - Cod. Ettenheim-Münster 220

Münzer, Franz

[S.l.], 1715

Sectio 4ta

urn:nbn:de:bsz:31-122324

Visual Library

qd raobilis gsuetudo sit quae ratne iuvat et sacris congruit institutis, illa go gsuetudo quae praefata et qtenus ea observat, legis ratne obtinet. et hinc breviter liquet qd nulla gsuetudo gtra ius naae aut divinum valet, quia raobilis ee n poest. obtnes quae forte in praesenti fieri poent, ex dictis etm pfacile solvi pount, unde ius specialet enervandis supersedeo et hoc tangm sufficientia de gsuetudine concludo.

Sectio 4ta
de
Dispensationibus.

210. Angelus in sua summa Angelica verbo dispensaõ dicit qd dispensaõ e iuris comis relaxaõ facta cum caõ cogne ab eo qui ius habet dispensandi. Cum eo contra alij tenent thlogi et canonistae et ideo iuxta ones dispensare e actus iuris dictus nec aeteri qpetit nisi superiori, proinde differt ab Epickia seu interpretne legum quae etm a privato fieri poest si rem recte cognoscat, et a cessatne seu abrogatne, qua lex ipsa tollit, p dispensatne enim lex n tollit, sed sponte efficacia legis ppr caam relaxat alicui eius obligaõ. e autm dispensaõ vel totalis vel partialis, id e vel e relaxaõ a poena simul et culpa, vel tm a poena: si prius, totalis dicit, si posterius partialis nominat: alia ite dicit necaria alia vero pmissa, ilta e quae fit pp avertendum damnum, alias certo aut saltem moraliter imminens bono comi, et eam ut fiat si petat iustitia exposcit, nelis enim e aliquem de lege dispensare sine damno comi qm tu cum tali damno tenere: pmissa dicit quae etsi ex caa fiat, ex eo tn qd n fieret bono comi damnum n imminet, unde pmissa n dicit qsi sine causa fieret, sed tm quia ex n facta damnum n imminet, ad one enim dispensatne caa quoda raobilis relinquit necaria ita, ut qties cunqs sine oni causa

dispensat, saltem venialiter peccat, quia sine causa dispensare est bonum commune sine causa aliquo suo iure privare, adeoque contra legalem iustitiam peccare, atque non requiritur causa tantum quanta in Episkia, sed sufficit ut mere sit rationabilis, unde pro gravitate iuris gravitas etiam crescit causarum, et extra dubium est videtur, quod difficilius in iure divino quam humano dispensat.

Sicut autem facultas leges condendi alia est ordinaria alia delegata 2 ff. ita etiam potestas dispensandi alia dicitur ordinaria et ea competit in primis ipsi legislatori, eique enim est ligare et solvere Canone inferior Dist. 21. Ergo eius successori quia in omnia iura succedit adeoque quod ille potuit iste potest, et a priori ordinaria potest etiam tribuit superiori, quidquid enim inferior potestatis habet, eminenter illud superior tenet, sed non vicissim, et ideo si inferior sine iusta causa in lege superioris dispensat, irrita est dispensatio, quia ut ait Laym. in suis quaestionibus de dispensatione n. 12. qui sine iusta causa et temere in lege superioris dispensat, ita qui tale dispensatione petit eave utitur, ipse mortaliter peccat si lex talis sub mortali obligabat, et hoc verum est si temere etiam petatur, temere autem non petitur quando causa rationabilis subesse putatur, etiamsi in re non teneat causa illa aut si in re teneat illa causa, non autem tenere arbitratur, dispensatione quidem petere grave est, sed non est grave ea uti, quia causa revera subest vide Laym. l. cit. Delegata autem potestas alia est a iure, quae si in perpetuum praebatur non annexa personae sed officio, aequiparatur ordinariae ut habetur le. 1. ff. de officio eius cui commissa est iurisdictio et capit. Abbas quia Abbas de officio delegati alia est ab homine, quae si datur per modum purae commissionis vel mandati in favorem certae causae vel personae, eius natura est, ut delegante mortuo aut deposito expiret commissio si res integra est, sive causa non dum executui mandari capta iuxta capit. relatum de officio delegati et hoc maxime subsistit, si non a dignitate sed a persona potestas eiusdem fuit delegata, quod ex forma datae potestatis debet colligi, si enim a dignitate daretur ita, quia dignitas in successore

continuat capit. si gratiose de rescriptis in 6to, etiam facultas dispensandi donec revocetur prolongatur. si vero potestas eiusdem datur per modum gratiae in favorem delegati, et absolute sine restrictione ad certum tempus conferatur morte concedentis non expirat, quia potestas dispensandi cum gratia sit et beneficium latae ~~dispensa~~ interpretationis est, quamvis ipsa dispensatio si ad determinatam personam referatur, stricte interpretationis esse dignoscitur, quia ad determinatam personam datur. his positis

212. Per modum assertionum varia resolvuntur primo quidem, quod in lege naturali nulla potestas formaliter dispensare possit, possit tamen naturaliter et impropriae summus pontifex et in quantum pontifex sibi specialiter non reservavit, etiam eius legati Episcopi etc. hoc patent ex iis quae diximus a numero 50 usque ad numerum 55. exclusive ubi ex instituto de dispensatione legis naturalis agebamus. 2do. quod papa possit dispensare in omni iure ecclesiastico tam universali quam particulari quin etiam in Canonibus Apostolicis, quos Apostolica auctoritate ipsi sanxerant, et in quibus Apostoli dispensare poterant, idque ex potestate ordinaria. ratio est quia papa est Apostoli Petri in omni potestate successor, dum quo successor legislatoris omnia illa possit quae possit ipse legislator, et dubium non sit quin D. Petrus Apostolorum princeps aliique canonum conditores dispensandi potestatem habuerint in suis legibus, papa etiam Clemens XI: illorum divina providentia in omnia iura et universale regimen successor in omnibus praefatis potestate ordinaria et dignitatis ex causa tamen rationabili dispensare potest. 3tio quod papa etiam impropriae possit dispensare in praeceptis 2dae tabulae id est possit papa declarare quod voluntas divina condens illa praecepta se non extendat ad talem et talem casum in quo tales et tales circumstantiae geruntur, adeoque in tali et tali casu deficere ratione legis, si enim pontifex hoc non posset non videretur Deus bonus fuisse paterfamilias ut dicit Richardus in 4. dist. 38. quia non dimisisset pastorem super gregem suum qui posset consulere

obsequentibus et nevio expediendis, nec etiam poet. dici qd papa sit generalis
Commissarius Dei absque ipsis in plenitudine potestatis, cum et hoc qd de prudentia
et de tabula dici, extendendum et ad ea alia praecepta divina et historica et nova
legis, in quibus papa modo et non prius fuit in legibus nam non autem facit
et prius dispensare poet iudicat, sed quod ad universale regimen Ecclie
necessarium vindet, adeoque summo pastori venendum, ipsum autem ad regimen
Ecclie non videt necessarium, sed superfluum, adeoque summo pastori iure dene-
gandum sed de hac postrema omnes D. D. sacre theologie sacre canonisque con-
veniunt, papam etiam modo dispensare in legibus non et divinis
aliquibus et ad denegantibus ipsi aliquia capitula iuris canonici, quae tam de facti
et in de modo dispensandi loquunt: quia etiam qd pontifex modo in
lege non et divina dispensare potest ex conditione facti, colligitur, dum in vestri iura
mentis ita fecisse, quia etiam in conubio inter fratrem et sororem pontifex legitime
dispensasse: nam ut refert magistri verbo papa Eug. Fritzinger Florentini
in summa dicit se audivisse a viro digno, qd papa Martinus 5. sibi con-
fessus cum multis prudentibus viris in S. theologia et iure canon: dispensavit cum
quodam qui amiserat germanam suam in vecie, ipsi multa mala et scandala quae
evenissent si eam dimisisset, et quae evitari non poterant nisi sic dispensaret. sed
hic de potestate dispensandi papae congruente satis apparet.

Quinto autem papa in iuriti vel modo vel modo dispensare potest contra S. 213.
multis praet. Episcopi, quia eius iurisdictio a papa dependet, et ipso Episcopi dis-
pensare non possunt nisi ipsum eis quidem et quae papa sibi reservavit, qui
ex agit. Dicitur in ista glossa verbo missa de temporibus ordinationum Episcopi
iure ordinario non posset dispensare in legibus pontificis et quibusdam aliis
et ad huiusmodi quia in lege superiori dispensare de iure ordinario non queunt
inferiori, licitum tamen nisi dispensandi facultas aliqua Episcopis generali
lege concessa est ratione officii et dignitatis potestas enim iuriti sua dicing
quae alicui ratione officii aut dignitatis huius, ordinaria et quasi ordinaria: hanc
autem facultas Episcopalis dignitati in multis fuit attributa, et

primo si legis tm sit mea aut frequenter occurrat, ita ratione suae levitatis
levis clerici percussio reservatur Episcopo, gravis autem papae id est devotis
iuramentis, ieiuniis, festis, et huiusmodi, quae quia frequenter occurrunt, Epis-
copo dispensanda relinquuntur, votis tamen illis 5. exceptis, voto sul. ingredien-
di religionem, voto perpetuae castitatis, peregrinationis in terra S. ad limina
Apostolorum, et compostellam ad S. Jacobum, quorum dispensatio papae immediate
reservatur: dispensare autem in festis et ieiuniis ex consuetudine potest etiam
parochis guenire, et talem consuetudinem in Germania esse expertia frequens
testatur. 2do. potest Episcopus dispensare, quoties occurrit ibidem an casus dispen-
satione egeat, nimis enim durum esset, ut quis de obligatione incertus Romam mitti
deberet. 3tio. ut notat Angelus verbo dispensatio potest Episcopus dispen-
sare in gradibus prohibitis in matrimonio quando impedimentum est occultum, et ad
papam non potest haberi recursus, neque separatio potest fieri sine notabili scan-
dalo sicut saepe evenit in mulieribus quae cognitae fuerunt a consanguineis
viri antequam contraherent matrimonium, aestimo tamen quod excipi debet impedimentum
consanguinitatis in primo et 2. gradu, quod quia contra ius naturae est summae pon-
tificis potestati relinquitur. 4to. quodcumque in canone simpliciter
dicitur dispensatione posse fieri, licet id expresse Episcopo non indulgeat,
quia potestas dispensandi ut supra est habitum est favorabilis, adeoque am-
plae interpretationis. 5to. potest dispensare cum omnibus iis qui ex iure
Romae ire non tenentur, nisi in casu expresse Papae reservato, et haec quidem
communiter tradunt DD., atque insuper sciendum est, quod in quibus competit potestas
dispensandi ordinaria, quoties quis potest dispensare cum subdito, etiam potest
dispensare secum, superior enim subdito non debet esse deterior.

214. Juvat hic etiam resolvere in quibus Abbas ordinaria potestate potest dispen-
sare respectu suorum religiosorum, et ea dum Angelus loco cit. sunt sequentia.

sine recept dispensare in ~~esse~~ Novitio ut promoveat ad s. ordines Con.
Monachus dist. 77. et iusta hoc capit. qd bene notandum è quia ipsi
s. propositum qd Monachus et Novitius in omnibus poss. omnes ordines sine
litteratis quantis de Licentia sui prelati suscipere. 2do. possit dispen-
sare cum apostata Monacho ut possit ministrare et ascendere ad alios ordines,
nisi in Apostasia sit ordinatus, quia ad papam pertinet. 3tio. cum
illegitimo monasterium intrare ut promoveat Capit. j. de filiis presb. eorum
ordinandis. 4to. qd non assistant vel Eucharistiae sumant semel in mense Clemen-
tina j. de statu Monachorum. 5to. qd Monachus det in capellanum Curio
parochiae sui Episcopi et populi spiritus curandi. dist. 88. Con. j. et 16. q.
j. Capit. Doctos. 6to. qd Monachus habeat quia alia intra septa Monas-
terii. 18. q. 2. Capit. ~~unus~~ nubis. 7mo. in feminis libris et esu carnium sibi
et aliis monachis adaptato Monachus teneat dist. 5. Con. in mediocribus. vel Capit.
Carne. et Capit. nunquam. de statu Monachorum. 8vo. in irregularibus qm
quoscit requirendo Ordines in excomunicatis facti tn notitia et irregularitatis in
Ordines, in tn superaliis irregularitatibus sicut de iure Comi ut ex obtenti singulis
notat verbo Abbas. 9no. posit dispensare cum Monachis in votis factis
ante ingressum religionis ex glossa in Capit. voluit 33. q. 5. posit professus
autem nullus Monachus sine expressa licentia sui Abbatis votum facere posit
ut id singulis dicit verbo votum 9. 3. 10mo. posit dispensare in observan-
tiis regulae tenendis 20. q. vel. Capit. finali. Sed tn id non posit in omnibus
nisi autem posit fu consule sepe dit. Angelus verbo dispensatio 8. 8. ubi
simul de regula S. Pa. N. 13. nemo se sed curet erudite explicat, Cartha cum
et angustia temporis ut singula pona non potis.

Superest ut etm dicamus qd nonum valeat qd non valeat dispensatio vitiat ~~et~~ cum 2. 18.
esse ut non valeat, vel quia falsum narrat, qd obreptio dicit, vel quia verum
tacet qd subreptio appellat, dicit autem Bricolus se, qd si falsitas in narratione
motivum fuit et nisi facta est dispensatio data non est, se dispensatio nulla è

quia cessante motivo cessat consensus superioris dispensationis. si autem motivum
substitit falsitas autem tamen fuit ut citius daretur dispensatio, dispensatio valet,
sed tamen peccatum dicendo falsum, quia durante causa motiva voluntas legislatoris
dispensationem perseverat. et simile est de subreptione, si id reticetur, quod quo dicto
dispensatio nunquam fuisset, dispensatio nulla est quia motivum deest, si autem
illud tamen retardasset non autem impedisset dispensationem, valet si sine proxi-
mi damno servari possit. Caeterum si causa dispensandi datarum litterarum
tempore adfuit, non ita adest, cum a Comissario dispensatio facienda est
dispensatio nulla est quia causa dispensandi tenuit habet rationabilis adeoque
cessat voluntas dispensantis, et similiter nulla est, si tequidem causa subsistat
quando Comissarius eam applicat, non autem substitit causa dum per superiorem
dispensatio data est, quia motivum dispensandi te defuit quando superior dis-
pensavit, insuper non dispensat nisi cum volente, te quando dispensatio
emanat. iure ~~[illegible]~~ etiam scripto irrita dispensatio superaccipiendo
beneficio, qui reticuit quod unum ante iam tribuit. in Litteris
quibus dispensatio petitur sit exprimenda pro specie vinculi cuius relax-
atio petitur, unde qui pro affinitate dispensationem peteret, dum consanguini-
tatis vinculo innotatus esset, dispensationem irrita facit. Quando
gravitas vinculi tum rationem gradus, tum etiam alia impedimenta utrum
v.g. sit in linea recta an in linea transversali. Ratio.
debet etiam motiva opponere cur petat dispensationem de quibus et aliis in ordi-
ne ad dispensationem vide Richardum Arsdekin to. 2. part. 2. tract. 4.
c. 7. §. 5. ubi plenissime notat proxim petendi dispensationem, formulam
subministrat scribendi, dictat cui oporteat scribi titulum eius et alia
necessaria opponit. Item Laym. l. 1. tract. 4. c. 22. fin. cum disp. 6. de legibus
per totum Azor et alios nobis propter angustias temporis praefata abundantem
sufficiunt. Sit modo